

Handleiding bij “Van peuter naar kleuter, formulier voor overdracht van voorschoolse instelling naar basisschool” in de gemeente Oldenzaal, februari 2014

Van voor- naar vroegschool in het kader van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Inleiding

In de gemeente Oldenzaal werken we vanaf februari 2014 met dit vernieuwde overdrachtsformulier. Basis voor dit formulier was het door SLO ontwikkelde formulier dat door de werkgroep doorgaande lijn voor de Oldenzaalse situatie is aangepast.

Het voorblad van het overdrachtsformulier wordt als mogelijk gescand en altijd opgestuurd (gemaild) naar de basisschool. Hierop staan de gegevens die volgens de wet verplicht overgedragen moeten worden. Het betreft hier zakelijke gegevens van de organisatie, van het kind en de deelname aan de voorschoolse voorziening.

Het overdrachtsformulier zelf wordt alleen opgestuurd/gemaild met toestemming van ouders.

Hoe is het formulier opgebouwd, hoe vul ik het in?

Met behulp van dit formulier kun je op een aantal ontwikkelingsgebieden informatie kwijt over hoe je als leidster aankijkt tegen de ontwikkeling van de peuter op dit gebied. Met het formulier breng je, naast informatie over redzaamheid, jouw inzicht met betrekking tot de ontwikkeling van het kind op de volgende gebieden in beeld:

1. Sociaal emotioneel (zeven deelonderwerpen met vragen)
2. Speel- en werkgedrag (zes deelonderwerpen met vragen)
3. Taalontwikkeling (drie gedetailleerd uitgewerkte onderdelen/vragen)
4. Motoriek (drie deelonderwerpen met vragen)

Op termijn zal nog een reken/cq denkontwikkelingsdeel kunnen worden toegevoegd.

Per ontwikkelingsgebied bestaat het formulier uit twee delen:

- een aantal stellingen waarop je aan kunt geven in hoeverre u een aspect van toepassing vindt op de betreffende peuter, dit is een kwestie van aankruisen:

notatiewijze:

- aspect is nog niet in ontwikkeling / nee
- aspect begint zich te ontwikkelen / in geringe mate
- aspect is nog in ontwikkeling / in redelijke mate
- aspect is volledig of bijna volledig ontwikkeld/ in hoge mate

- een open blok met ruimte voor je eigen opmerkingen mbt de ontwikkeling van de peuter op dit ontwikkelingsgebied met name als deze bijzondere aandacht van je als leidster heeft vereist.

Voor de kinderen voor wie je bij een van deze onderdelen deze open ruimte hebt benut, is een warme overdracht (wellicht) wenselijk.

Extra informatie voor het invullen van de verschillende ontwikkelingsgebieden en vragen

Om je te helpen bij het bepalen van een oordeel per vraag, staat hieronder een aantal hulpvragen uitgeschreven. Deze vragen zijn bedoeld als ondersteuning bij het vormen van een beeld op de vragen die genummerd zijn. Bij de rubriek taalontwikkeling zijn de hulpvragen ook in het overdrachtsformulier zelf opgenomen.

Bij het gebied taalontwikkeling kun je expliciet de hulpvragen langslopen en afvinken en op grond daarvan je oordeel over de genummerde vragen bepalen.

Redzaamheid

De stellingen die gaan over aan- en uitkleden, eten en drinken, etc. spreken voor zich en behoeven geen toelichting.

1. Sociaal-emotioneel

Sociaal gedrag: a) omgang met kinderen

1. Heeft contact met andere kinderen?

Hulpvragen:

- Herkent het kind aan het gedrag van andere kinderen of zij boos, blij, bang of verdrietig zijn?
- Neemt het kind bijvoorbeeld afstand van boze kinderen door fysiek de afstand te vergoten?
- Spiegelt het emoties van anderen door gezichtsuitdrukkingen mee te nemen?
- Kun je aan de gezichtsuitdrukking zien dat het kind meeleeft met andere kinderen?
- Doet het mee met grapjes maken of joligheid van andere kinderen?
- Gaat het mee met stemmingen in de groep?

2. Zoekt uit zichzelf contact?

Hulpvragen

- Zoekt het kind bij het spelen andere kinderen op in de ruimte en raakt het hen soms aan?
- Voelt het kind zich betrokken bij andere kinderen in de groep?
- Vraagt het kind of hij/zij iets van een ander kind mag gebruiken?
- Zoekt het kind een verdrietig kindje op en maakt het contact?

3. Wordt door andere kinderen gevraagd om mee te spelen?

Hulpvragen:

- Is het kind opgenomen in de groep?
- Vinden andere kinderen het leuk om met het kind te spelen?

Sociaal gedrag: b) omgang met pedagogisch medewerkers

4. Zoekt zelf contact met pedagogisch medewerker

Hulpvragen:

- Komt het kind dingen vertellen?
- Komt het kind dingen laten zien?
- Komt het zomaar even kijken om te zien wat je aan het doen bent?
- Vraagt het om iets wat het hebben wil, of om 'toestemming' om iets te doen?
- Wil het naast je zitten in de kring?
- Zoekt het oogcontact?

5. Zoekt lichamelijke contact

Hulpvragen

- Wil het kind op schoot zitten?
- Laat het kind zich troosten?

6. Reageert goed op aanwijzingen

Hulpvragen

- Luistert het kind als je zegt dat iets niet mag?
- Volgt het kind aanwijzingen van de pedagogisch medewerker op?

- Weet het kind wanneer hij aangesproken wordt?

7. Gaat gemakkelijk om met alle pedagogisch medewerkers

Hulpvragen

- Vraagt het kind altijd dezelfde pedagogisch medewerker om hulp?
- Heeft het kind een sterke voorkeur voor een bepaalde pedagogisch medewerker?

Welbevinden

8. Voelt zich (in de eigen groep) op zijn/haar gemak

Hulpvragen

- Geniet het kind van het spelen?
- Speelt het kind ontspannen?

9. Kan goed met eigen emoties omgaan

Hulpvragen

- Uit het kind de eigen gevoelens door mimiek en lichaamshouding?
- Kijkt het blij, boos, verdrietig, teleurgesteld, opgelucht als de situatie daar naar is?
- Uit het kind gevoelens op acceptabele manier? (Vraagt het om speelgoed; water als het dorst heeft? Of de jas uit/aan mag als het warm/koud is?)
- Zegt het kind het als hij iets niet fijn vindt?
- Zegt het kind het als het bang, boos, blij of verdrietig is?

Zelfstandigheid

10. Neemt initiatief om wat te doen

Hulpvragen

- Neemt het kind initiatief tot samen spelen?
- Maakt het kind plannen?
- Legt het kind systematisch materiaal of speelgoed van tevoren klaar om er vervolgens mee te gaan werken of spelen?
- Geeft het kind verbaal aan wat het wil gaan doen?

11. Vertoont zelfstandig gedrag

Hulpvragen

- Kan het kind zich redden zonder extra aandacht van de pedagogisch medewerker?
- Wanneer je met de kinderen naar buiten gaat, pakt het kind uit zichzelf zijn jas, loopt het uit eigen beweging naar buiten en kiest het iets uit om mee te spelen?
- Als het kind eenmaal binnen is, loopt het dan uit zichzelf naar een bepaalde activiteit of een tafel met speelgoed?
- Gebruikt het kind informatie over tijd; vraagt het bijvoorbeeld naar de aanvang van vaste rituelen als buiten spelen en fruit eten?
- Weet het kind de afvalbak te vinden voor het lege drinkpakje?
- Weet het kind zijn jas terug te vinden?

Weerbaarheid

12. Komt voor zichzelf op

Hulpvragen

- Doet het kind dit non-verbaal of verbaal?

Zelfvertrouwen

13. Heeft vertrouwen in wat hij/zij zelf kan

Hulpvragen

- Is het kind trots op wat het heeft bereikt?
- Durft het kind iets nieuws te proberen, gaat het uit zichzelf iets aanpakken?
- Blijft het kind bij een standpunt en laat het zich niet te snel beïnvloeden?
- Laat het kind (vol trots) zien wat het kan aan een pedagogisch medewerker?

14. Lost zelf probleemsituaties op

Hulpvragen

- Gaat het kind uit zichzelf als iets niet lukt het op een andere manier proberen?
- Bedenkt het kind zelf oplossingen voor een probleem bij het spelen of werken? (bijv. een technisch probleem bij het werken met constructiemateriaal of het bouwen)

15. Vraagt om hulp wanneer dat nodig is

Hulpvragen

- Vraagt het kind hulp/informatie aan de pedagogisch medewerker als hij dat nodig vindt?
- Stelt het eenvoudige vragen over de dagelijkse gang van zaken?
- Vraagt het kind hulp/informatie aan groepsgenootjes als hij dat nodig heeft?
- Wanneer het hulp aangeboden krijgt, hoe gaat het daar dan mee om? Accepteert het de hulp en gaat het verder met de 'klus'?

Omgaan met veranderingen

16. Kan gemakkelijk wennen in nieuwe situaties

Hulpvragen

- Laat het kind zich niet uit het veld slaan door onverwachte dingen?
- Hoe reageert het kind op situaties en gebeurtenissen die niet dagelijks voorkomen of die niet passen in het gewone ritme van de dag?
- Heeft het kind een gezonde terughoudendheid voor wat nieuw is?
- Als er nieuw materiaal of nieuw speelgoed wordt geïntroduceerd: bekijkt het eerst rustig het materiaal en gaat het dan al snel hiermee aan het werk?

17. Neemt gemakkelijk afscheid van de ouder

Hulpvragen

- Gaat het kind meteen aan het spelen en kijkt het niet meer naar de ouder om?
- Blijft het kind bij de ouder hangen?
- Let ook op de rol van de ouder hierbij.

18. Kan omgaan met veranderingen in het dagritme

Hulpvragen

- Vindt het kind een vast dagritme prettig?
- Is het kind niet van slag als dingen eens anders lopen dan gewoonlijk?

Omgaan met regels

19. Kent de groepsregels

Hulpvragen

- Kan het kind de regels benoemen?
- Weet het kind wat de regels zijn?

NB: Een kind kan de groepsregels goed kennen, maar zich er toch niet aan houden of er de ene keer wel en de andere keer niet aan houden.

20. Weet zich aan de groepsregels te houden

Hulpvragen

- Kan het kind op de plaats blijven zitten als dat gevraagd wordt?
- Kan het kind op de beurt wachten als er één of twee kinderen voor hem zijn?
- Ruimt het kind de spullen daar op waar ze horen?

2. Speel- en werkgedrag

Nieuwsgierigheid

21. Is nieuwsgierig naar het onbekende

Hulpvragen

- Heeft het kind een gezonde nieuwsgierigheid naar onbekende dingen?
- Zie je aan het gezicht van het kind dat het belangstelling heeft voor materiaal en speelgoed waar het nog niet eerder mee had gewerkt of gespeeld?
- Wil het kind weten wat er 'nog meer' in de kast zit?
- Heeft het kind interesse in het uitbreiden van zijn vaardigheden of is het geïnteresseerd in oplossingen voor problemen, die het zelf nog niet had bedacht?
- Heeft het kind belangstelling voor nieuwelingen?
- Vraagt het naar personen die zich voor het eerst laten zien en die het kind nog niet kent?

22. Wil van alles ontdekken

Hulpvragen

- Probeert het kind, als er gelegenheid toe is, dingen uit die het nog niet eerder had gedaan?
- Doet het kind alleen anderen na of wil het zelf iets bedenken en uitvoeren?
- Experimenteert het met klei, water, verf, krijt?
- Durft het daarbij bepaalde regels te 'overtreden', buiten de kaders te werken?

Fantasie en creativiteit

23. Gebruikt fantasie bij het spel

Hulpvragen

- Speelt het kind een rol, kruipt het in de huid van een personage?
- Speelt het kind situaties na of creëert het ook nieuwe situaties?
- Gebruikt het kind voorwerpen of locaties die iets anders betekenen in zijn spel?
- Let op wat het kind vertelt tijdens het spel.

24. Heeft verrassende oplossingen

Hulpvragen

- (Gedacht vanuit de mogelijkheden en beperkingen van een peuter) Kan een peuter iets tot stand brengen of maken of zeggen wat opvalt?
- Maakt het kind gebruik van verworven vaardigheden en inzichten? Bijv. technieken bij de werkjes die hij al vaker heeft leren gebruiken, zoals scheuren, plakken, tekenen.

25. Toont fantasie en creativiteit bij tekenen of bouwen

Hulpvragen

- Voert het kind eigen ideeën uit?

- Let op wat het kind vertelt, waarom het bepaalde beslissingen neemt, dingen kleurt of maakt.
- Gaat het kind buiten gebaande paden, doet het dingen (opvallend) anders, op een eigen manier?

Concentratie

26. *Kan enige tijd met iets bezig blijven*

Hulpvragen

- Blijft het kind aan het spelen of gaat het al snel weer spelen als er iets gebeurt bij hem in de buurt?
- Laat het kind zich niet snel afleiden?
- Kan het kind enige tijd de aandacht bij iets houden(bijv. in de kring)?

27. *Probeert iets helemaal af te maken*

Hulpvragen

- Vindt het kind het prettig om taken tot een goed einde te brengen?
- Blijft het kind doorgaan tot een bouwwerk/tekening/spel af is?
- Komt het kind op een later moment terug op een activiteit om hiermee verder te gaan of af te maken?

28. *Kan actief naar een verhaaltje of uitleg luisteren*

Geen hulpvragen

Samenspel

29. *Kan goed alleen spelen*

Hulpvragen

- Speelt het kind graag alleen?
- Mogen andere kinderen zich in zijn spel mengen, gaan meespelen?

30. *Kan goed samenspelen*

Hulpvragen

- Speelt graag met anderen?
- Sluit het kind zich aan bij activiteiten die andere kinderen doen?
- Speelt het kind in nabijheid van andere kinderen?
- Zoekt het toenadering bij het spelen?

31. *Doet actief mee bij groepsactiviteiten*

Hulpvraag

- Doet het kind graag mee bij liedjes en spelletjes in de kring?

Speelkwaliteit

32. *Komt makkelijk tot spel*

Hulpvragen

- Is het kind gemakkelijk tot ieder soort spel te stimuleren?
- Maakt het zelf wel eens ergens een spelletje van?
- Begrijpt het kind snel de regels van een spel?

33. *Speelt afwisselend en veelzijdig*

Hulpvragen

- Speelt het kind uit zichzelf met verschillend spelmateriaal?

- Is het kind uit zichzelf afwisselend bezig met meerdere van de spelvormen die in de kijkpunten 34 tot en met 39 worden genoemd?

34. Laat ontwikkeling in zijn/haar spel zien

Hulpvragen

- Gebruikt het kind gaandeweg meer mogelijkheden die het spel biedt?
- Durft het kind gaandeweg meer op en met speeltoestellen te doen?

Spel

Is bezig met:

(geen hulpvragen)

35. Alsof spel (rollenspel)

36. Constructiespel

37. Taal-/denkspel

38. Zingen/muziek maken

39. Knutselen

40. Het favoriete speelgoed

3. Taalontwikkeling

Taalbegrip

41. *Begrijpt wat er gezegd wordt*

Af te checken hulpvragen (ook in formulier opgenomen)

- a. Begrijpt enkele dagelijks gebruikte woorden en zinnen
- b. Begrijpt kleine spelopdrachten
- c. Begrijpt enkelvoudige opdrachten ('Ga zitten')
- d. Begrijpt meervoudige opdrachten ('Doe je jas uit en ga zitten')
- e. Begrijpt complexere zinnen en zaken buiten het hier-en-nu Taalgebruik

42. *Kan iets duidelijk verwoorden*

Af te checken hulpvragen (ook in formulier opgenomen)

- a. Zegt enkele geluidswoordjes met begrip (toetoe voor auto)
- b. Zegt drie woorden
- c. Zingt delen van bekende liedjes mee
- d. Zegt zinnen van twee woorden
- e. Gebruikt hele werkwoorden
- f. Praat ook over zaken buiten het hier-en-nu
- g. Zegt zinnen van drie of meer woorden
- h. Gebruikt werkwoordvervoegingen (verleden tijd, voltooid deelwoord)
- i. Noemt zichzelf 'ik' of 'mij'
- j. Gebruikt functiewoorden (en, als..)

43. *Is goed te verstaan*

Af te checken hulpvragen (ook in formulier opgenomen)

- a. Zegt enkele verstaanbare woorden
- b. Is verstaanbaar voor vaste medewerkers (laat nog regelmatig medeklinkers weg: zegt bijvoorbeeld 'tefoon' in plaats van telefoon of 'tein' in plaats van trein)
- c. Is meer dan de helft van de tijd goed verstaanbaar

Durven spreken

44. *Praat vrijuit*

Af te checken hulpvragen (ook in formulier opgenomen)

- a. Geeft antwoord op vragen
- b. Vertelt spontaan iets over gebeurtenissen thuis/speelzaal
- c. Stelt vragen (naar wat, wie, waar en hoe) (bijvoorbeeld 'wat is dat?')

45. *Durft tegen anderen te spreken*

Af te checken hulpvragen (ook in formulier opgenomen)

- a. Vraagt het kind of hij/zij iets van een ander kind mag gebruiken (vb. speeltje)?
- b. Zegt het kind iets tegen een ander kind, geeft antwoord als een ander hem/haar iets vraagt?
- c. Praat het kind tegen een ander kind in het spel?
- d. Praat het kind met de pedagogisch medewerker over wat ze zien, of wat het kind heeft meegeemaakt, wat er om hen heen gebeurt?

46. Heeft interesse in (voor)leesactiviteiten

Af te checken hulpvragen (ook in formulier opgenomen)

- a. Reageert spontaan op (voorgelezen) verhaal
- b. Wil opnieuw voorgelezen worden
- c. Kan voorwerpen/figuren in een boek aanwijzen
- d. Luistert aandachtig naar het verhaal
- e. Pakt zelf boekjes

4. Motoriek

Plezier in bewegen

47. Heeft plezier in bewegen

Hulpvragen

- Maakt het kind een enthousiaste indruk bij het bewegingsspel?
- Onderneemt het kind uit zichzelf bewegingsactiviteiten?
- Herhaalt het kind bepaalde bewegingen?

48. Doet mee in bewegingen en muziek

Hulpvragen

- Vindt het kind het fijn om bij liedjes te bewegen?

Grove motoriek

49. Beweegt behendig, soepel en gecoördineerd (bij rennen, springen en klauteren)

Hulpvragen

- Loopt het kind soepel of houterig?
- Beweegt het kind gemakkelijk of verkrampd het teveel de spieren bij gewone bewegingen?

Fijne motoriek

50. Beweegt soepel en gecoördineerd (bij tekenen, kleuren, knippen en plakken)

Hulpvragen

- Beweegt het kind soepel bij het uitvoeren van een activiteit die hij/zij vaker heeft gedaan, zoals tekenen, kleuren, knippen of plakken?

51. Kan met klein materiaal omgaan (kralen, mozaïek, constructiemateriaal)

Geen hulpvragen